

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

§. I. De primâ Consuetudinum Divisione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

II. Dicitur ab eodem pro Lege suscipi, cum Lex deficit. *ibid.*

III. Item annumerat inter Legis conditiones, quod fit juxta Patriæ Consuetudinem, Quod partim provenit, ex eo quod Consuetudo pro Lege habeatur. C. 2. DIST. IV.

IV. Conferitur infinitis in Locis cum aliis Juris Partibus, diciturque servanda ut Lex. C. 5. 6. 7. DIST. XI.

V. Docet JUSTINIANUS diuturnos Mores, qui idem sunt ac longa Consuetudo, vim Legis habere. C. 6. DIST. XII.

VI. Revocari jubet Idem, quod fit contra longam Consuetudinem. C. 7. d.

VII. CAROLUS MAGNUS ita agnoscit, Consuetudinem esse Juris Partem, ut Populos sibi subditos distinguat in eos, qui Lege, & eos, qui Consuetudine reguntur. C. 37. CAUS XI. QUÆST. I.

VIII. Quod à Generali Ecclesiæ Consuetudine est alienum vitandum est. C. 11. 12. DIST. XII.

§. II.

Quare Consuetudo sit Pars Juris?

REGULA.

Non alia habentur in Canone circa hunc §. quam ista.

I. Si Consuetudini suffragetur veritas, nil firmius retineri oportet, quia nil melius servatur. C. 7. DIST. VIII. §. Hoc.

II. Consuetudinis Ususque longævi non vilis est autoritas. C. 4. DIST. XI. C. 9. *De Consuetud.*

III. Si Consuetudines nihili æstimamus, hinc multum detrimenti Religio feret. C. 5. *Ead. DIST.*

Consuetudo pertinet quoque ad Jus, prout est Juris interpretatio, est enim optima Legum Interpretes. C. 9. *de Sepult.* C. 8. *de Consuet.* eaque interpretatio præfertur ei, quæ ex verborum propriâ significatione petitur. FAGNAN. in C. 12. *de Judic.* n. 87.

§. III

A quo tempore Consuetudo est Pars Juris?

REGULA.

Consuetudo est Juris Humani Pars antiquior. §. I. *Verò Consuet.* paulò antè initium. DIST. VII.

RATIO *Gratiani*, ex quo REGULA desumitur, hæc est; A quo Homines simul habitare cœperunt, quod accidit statim ac Civitas à Cain ædificata est, Consuetudine regi etiam cœperunt, Leges autem ab iis longè posterius conditæ sunt.

PUNCTUM SECUNDUM.

De Consuetudinis Naturâ.

Secundi Puncti duplex est sensus, nimirum. 1. Quid significet hæc vox, *Consuetudo*, & 2. Quid sit Res hæc voce significata; ideòque in duos §. dividetur.

§. I.

Quid significet hæc Vox, Consuetudo?

REGULA.

Nil aliud in Canone circa hunc §. quam istud, legitur.

Vocatur Consuetudo Quod in Communi est usu. C. 6. DIST. I.

§. II.

Quid sit Res Nomine Consuetudinis significata

REGULA.

Hoc unum docet Canon circa hunc §. Consuetudo est Jus quoddam moribus institutum, quod pro Lege suscipitur, cum deficit Lex. C. 5. DIST. I.

PUNCTUM TERTIUM.

De Consuetudinis Divisionibus.

§. I.

Quotuplex sit Consuetudinum Divisio?

REGULA.

Quadruplex tantum ex Canone infertur Consuetudinum Divisio.

I. Consuetudo est scripta, vel non scripta. C. 5. DIST. I.

II. Consuetudo est ex se bona, vel mala. C. 6. DIST. IV. C. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

III. Consuetudo est ex se nec bona, nec mala. C. 11. DIST. XII.

IV. Consuetudo est vel Generalis, vel Particularis. C. 12. 13. DIST. XII.

Præmittitur Quinta Divisio Consuetudinis, in illam, quæ est contra Jus, & illam, quæ est præter Jus, quia de illâ non fit expressa Mentio in Canone: Posterior est ea, quæ versatur circa Res nullâ Lege præceptas, nec veritas: illius meminit GONZALEZ in C. 1. *de Consuet.* n. 11. necnon discriminis inter utramque, quod caret fundamento in Jure.

Idem sit de Divisione in Consuetudinem, quæ excedit memoriam Hominum, & eam, quæ non excedit, quia hæc Circumstantia est merum accidens, quod cuique præfatarum specierum Consuetudinis convenit, cum nulla sit, quæ immemorialis esse non possit, ideòque notasse sufficet, quòd ea, quæ huic peculiaris sunt, colligit FAGNANUS variis locis, sed præcipue in Cap. 1. *de Consuetudine à n. 49. usque ad finem C. 4. ibid. n. 33. & 36. C. 4. de Relig. Dom. n. 34. C. 14. & 27. de Jure Patr. nempe, eam habere vim Tituli, seu Privilegii, nisi sit ex illis, quæ à Jure expressè reprobantur, vel Personæ sint incapaces Rei, de quâ agitur: hinc Canones Derogantes Consuetudini addunt quandòque hæc verba, etiam immemoriali.*

PUNCTUM QUARTUM.

Quid cuique Consuetudinum generi conveniat.

Puncti IV. tot sunt Partes, quot Consuetudinum genera.

§. I.

De Primâ Consuetudinum Divisione.

SECTIO I.

REGULA.

Nil aliud docet Canon circa Primam Consuetudinis Divisionem, quam istud.

Non differt, an Consuetudo Scripturâ, an Ratione consistat; undè GRATIANUS meritò infert, Consuetudinem aliam esse scriptam, aliam non scriptam, sed non rectè judicat, scriptam idem esse ac Constitutionem, cum ista expressè fiat, ab Habente potestatem condendi Legem, Consuetudo verò à Subditis statuat.

statuatur, non dissentiente Legislatore: Cum præterea Constitutionis certa sit vulgò origo; Consuetudinis sæpius incerta: Constitutio uno momento fiat; Consuetudo longo Temporis spatio egeat, ut stabilietur.

Nota obiter circa hanc Divisionem 1. eam esse merè accidentalem, utiq̃ petitam tantum ex modo, quo Consuetudo ad Posterios transmittitur, qui est accidens.

2. Constitutionem, quæ jamdiu servatur, dici posse Consuetudinem eo sensu, quòd in Communi sit Usus; sed Consuetudinis nomine propriè intelligi Jus Moribus introductum, eodemque modo perseverans.

§. II.

De Priore Secunda Consuetudinum Divisionis Parte.

REGULA.

Quæ docet Canon circa Bonam Consuetudinem, ad ista reducuntur. 1. Quid sit? 2. Quid faciendum circa Bonas Consuetudines? 3. Quæ Seculares vel Ecclesiasticæ Consuetudines inter Bonas ponendæ sint.

SECTIO I.

Quid ex Canone sit Bona Consuetudo.

REGULA.

Nil aliud docet circa hanc Sectionem Canon, quàm ista.

I. Consuetudo Bona est illa, quæ Ratione constat, Religioni convenit, Disciplina congruit, Salutique proficit. C. 5. DIST. I.

II. Bona Consuetudo est illa, quæ Juri Naturali & Divino conformis est, quæ cum Fide ac cum Veritate manifestatâ concordat. C. 8. DIST. XII.

Nota obiter, Definitiones vel Descriptiones malæ Consuetudinis, de quibus postea, posse in contrario sensu applicari bonæ Consuetudini, sicut Definitiones istius possunt in eodem sensu malæ Consuetudini pariter accommodari.

III. Est illa, quæ est rationabilis, & legitime præscripta; id est per Tempus ad legitimam præscriptionem necessarium inducta: Tempus autem, illud est 10. annorum secundum Leges, & 40. secundum Canones. C. 11. De Caus. C. 3. De Cau. Poss. PANORMITANUS C. 11. De Consuet.

SECTIO II.

Quid faciendum circa Bonas Consuetudines.

REGULA.

Non alia circa hanc Sectionem in Canone habentur, quàm ista.

I. Ur bonæ Leges diligenter, studiosè & illibatè, servandæ sunt. C. 5. 6. 7. 8. DIST. XI. Et tota ferè, DIST. XII.

II. Cum diversæ sunt, quæ magis Rationabiles, præferendæ sunt. C. 6. de Conf.

III. Juxtâ illas judicandum. C. 3. De eo, qui mittitur &c.

IV. In Parochiis vel Episcopatibus noviter erectis servandæ sunt Consuetudines Vicinarum Ecclesiarum quoad jura Parochiis vel Episcopis solvenda. C. 22. de Consib.

V. Generalis Ecclesiæ Consuetudo in celebrandis Divinis Mysteriis servanda est. C. 13. de Celeb. Miss.

VI. In Celebrandis Festis & observandis Jejuniiis,

Locorum Consuetudines sunt sequendæ. C. 2. de Observ. Jejun.

VII. Ecclesia Suffraganea servare debet quod Beati Petri Sedem vel suam Metropolim servare viderit & docere. C. 5. De Sponsâ duorum

SECTIO III.

Quæ bona Consuetudinis exempla in Canone legantur.

REGULA.

Non alia hujusmodi exempla in Canone leguntur, quàm ista.

I. Quòd Fideles Crucis signaculo se insigniant. C. 5. DIST. XI.

II. Quòd Panis & Calix eo, quo fit, modo consecrentur. *ibid.*

III. Versus Orientem adoretur. *ibid.*

IV. Quòd Baptismatis Fons oleo benedicatur. *ibid.*

V. Baptisandi ungantur. *ibid.*

VI. Quòd verbis Satanæ & Angelis ejus abrenuntient. *ibid.*

VII. Quòd inferior Judicis Officialis aliquid non immoderatum à Partibus accipiat. C. 15. CAUS. XIV. QUÆST. V.

VIII. Quòd die Dominicâ & diebus Pentecostes stantes oremus. C. 10. De Conf. DIST. III.

IX. Quòd die Dominicâ non jejunetur. C. 14. 15. Ead. DIST.

X. Si Ecclesiæ, Res vel Privilegia acquirat Consuetudo. C. 8. CAUS. XVI. QUÆST. III.

XI. Quòd multò plus vini, quàm aquæ, in Calice ponatur. C. 1. De Celeb. Miss.

XII. Quòd, dum evenit Nativitas Domini die Veneris, eo die Carnes comedantur. C. 3. de Observ. Jejun.

XIII. Quòd Domini Passio, Resurrectio, in Cælum Ascensio, Adventus Spiritus Sancti anniversariâ Solemnitate ubique celebrentur. C. 11. DIST. XII.

XIV. Quòd Abbas ex alterius Monasterii gremio assumatur, id postulante Monasterio, cujus sit Abbas, necessitate vel utilitate. C. 8. de Consuet.

§. III.

De altero Secunda Divisionis Membro, sive, Quæ notanda in Canone circa Consuetudinem malam.

REGULA.

Non alia notanda, quàm ista. 1. Quid sit mala Consuetudo, 2. Quæ exempla malæ Consuetudinis, 3. Quid faciendum circa malam Consuetudinem.

SECTIO I.

Quid sit mala Consuetudo.

REGULA.

Consuetudo, cui unum ex sequentibus competit, juxtâ Canonem mala est.

I. Si Rationi adversetur. C. 6. DIST. IV. C. 1. DIST. XI. C. 3. de Consuet.

II. Si Veritati manifestatæ sit contraria. C. 4. 5. 6. 7. 8. &c. DIST. IX. C. 8. de Sent. & Re jud.

III. Si Jus Naturale vel Divinum lædat. C. 2. DIST. VIII. C. 13. CAUS. XXXII. QUÆST. VII.

IV. Si Fidei officiat. C. 6. 7. 8. 9. DIST. XI.

V. Si vitio faveat. C. 1. DIST. XLIV.

VI. Si Sacris Canonibus sit inimica. C. 3. 7. de Consuet.

VII. Si Legibus Humanis opponatur. C. 1. 4. DIST. XI. C. 5. de Juram. Calumn.

VIII. Si Multorum Saluti nocere possit. C. 89. de Panit. DIST. I.

IX. Si